

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theologia Moralis

Antehac ex probatis Auctoribus breviter concinnata

Busenbaum, Hermann

Coloniæ Agrippinæ, 1707

Caput II. De subjecto, cui datur præceptum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-42634

quem finem hic non agitur notabiliter. Vide *Delbene* de Immun. Eccl. c. 19. dub. 53., qui tenet cum *Sanch.* Videri potest *Diana* citatâ p. 5. tr. 5., ubi per 69. Resolutiones, percurrendo plerasque materias, examinat, quandonam materia de se gravis fiat levis, & consequenter mortale fiat veniale ex parvitate materiæ.

CAPUT II.

674

De subjecto, cui datur Præceptum.

DUBIUM I.

Quæ persona præceptis obligentur.

Resp. Soli subditi ratione utentes obligantur, ita ut eorum transgressione peccent; Quod addo, propter ebrios & ad tempus amentes, qui etsi verè iis obligentur, eorum tamen violatione non peccant defectu advertentiæ rationis, & consensûs. Pars prior est communis, & certa, *Fil. tr. 21. cap. II. q. 10. Bonac. p. 6 &c. Laym. l. 1. tr. 4. c. 10.* Posterior est eorundem: Cujus Ratio est; tum, quia præceptum, cum sit directivum, supponit usum rationis: tum, quia obedientia tantum est eorum, qui ratione & voluntate utuntur: Neque aliàs transgressio ad culpam imputari posset. *Vnde resolves hos Casus.*

I. Legislatores non tenentur suis legibus, ut sic, quoad vim coactivam & poenam, sive directè: indirectè tamen, & quoad vim directivam, & ex æquitate quadam, tenentur se tanquam caput membris conformare. Ita *S. Tho. 1. 2. q. 96. a. 5. ad 3. Syl. Suar. Bon. Lay. cap. 9. contra Azor. Tene-*

Aa 3

tur

“ tur etiam in contractibus cum reliquis pari condi-
 “ tione uti. Vide *Fil. l. c.*

681.

“ II. Infideles non baptizati, etiam catechumeni,
 “ non obligantur præceptis Ecclesiæ: obligantur
 “ tamen hæretici, & alii qui per Baptismum Ecclesiæ
 “ semel sunt subjecti.

676

“ III. Etsi pueri ratione utentes, legibus iis Ecclē-
 “ siæ, quarum materia eorum ætati est conveni-
 “ ens, v. g. confessionis annuæ, secundum *Nor.*
 “ *Henriq. & Azor.* Item abstinentiæ à carnibus,
 “ auditionis sacri, secundum *Sanch. & c.* obligentur,
 “ quoad culpam, non tamen quoad pœnas ordina-
 “ rias, nisi sint puberes, quales sunt masculi anno 14,
 “ puellæ 12. absoluto, *Sot. V. q. de pœn. q. 90. a. 2.*
 “ *Sa. V. Censura.*

“ IV. Infantibus, non baptizatis & perpetuo
 “ mentibus licitè dantur carnes diebus Veneris, &
 “ imponuntur opera servilia festis; non tamen e-
 “ briis, cum legi maneant subjecti, uti nec licitè irri-
 “ tantur amentes ad blasphemandum, læden-
 “ dum & c. ed quodd talis actio tribueretur princi-
 “ pali agenti, qui alterius operâ uteretur quasi instru-
 “ mento. *v. Lay c. 10 Bon. p. 6. & Sanch. 1. de r. c. 12.*

678

679

“ V. Clerici, cum jure divino sint exempti de po-
 “ testate civili, ut docet *Bellarmin. l. 1. de Cler. c. 28.*
 “ non tenentur legibus civilibus directè & quoad
 “ vim coactivam. Unde nec à Principe Sæculari pu-
 “ niri possunt: Cum tamen sint membra Reip., &
 “ alioqui communis æquitas servari non posset, te-
 “ nentur indirectè, & quoad vim directivam legi-
 “ bus communibus iis, quæ ad bonum commune
 “ spectant, & eorum statui non repugnant, quales,
 “ v. g. sunt leges prohibentes vel irritantes contra-
 “ ctum, (nisi hæ sint pœnales, tunc enim quia vim
 “ coactivam obtinent; eos non ligant) ideoque pec-
 “ cant

cant contra justitiam, & ad restitutionem tenentur, si frumenta v. g. vel alia vendant, ultra pretium à Principe statutum. Ita *Molina, Suar Sal. Tan. vid. Ley c. 13.* quia jus naturæ exigit, ut vendant precio justo; tale autem censetur, quod decernitur lege.

A D D E N D A.

Q. 104. *An Legislatores, uti alii, graviter peccent, si non observent suas leges.* *R.* Affirmant *Reiffenstuel* hic dist. 3. q. 2., si lex legislatorem æquè ac subditos deceat; Consentit *Cardin. Sfondratus* in Reg. sacerdot. l. 4. §. 2., addens tamen posse etiam se cum dispensare: Ratio autem, cur teneatur, est, tum quia scandalizarentur alii, si ipsemet transgredere-
tur, tum quia caderet in ipsum illud Christi *Matt. 23. v. 4.* *alligant enim onera gravia & importabilia & imponunt in humeros hominum, digito autem suo nolunt ea movere:* Hinc cap. 2. dist. 9. dicitur, *justum est Principem legibus obtemperare suis; & cap. cum omnes,* de Constit. refertur illud *Catonis,* *patere legem, quam tu ipse tuleris:* & notabile est illud Imperatorum leges ferentium, *L. digna vox,* 4. Cod., de Legibus & Constit. Principum, *digna vox est Majestate regnantis, legibus alligatum se Principem profiteri; adeo de auctoritate juris nostra pendet auctoritas; & revera majus Imperio est submittere legibus Principatum, & oraculo presentis edicti, quod nobis licere non patimur, aliis indicamus.* Similia effata videri possunt apud *Delbene de Imm. Eccl. c. 15 dub. 2.* E contra *Bonac. Less. Delbene & alii cum Castrop. d. I. p. 24. §. I. & Ills. t. I. d. 2. n. 17.* probabilius negant, & asserunt, per se loquendo, peccare tantum venialiter, nam

non peccat contra suam legem, cum lex dirigatur ad solos subditos, sed tantum contra legem naturalem, quæ dicitur eum debere se conformare Communitati, ut sic melius obtineatur finis legum & communis observantia: *turpis enim omnis pars est, suo universo nam congruens*, Cap. *Quæ contra*, 2. dist. 8. Jam verò videtur esse levis tantum deordinatio, si legislator quandoque non ita se conformet communitati. *Dixi*, per se loquendo, aliud enim esset dicendum, si per accidens inde sequeretur perturbatio, scandalum aut aliud grave inconveniens in communitate, & hoc solum videretur velle *Reiffenst.* Quid sit lex directiva & quomplex coactiva, diximus n. 651. An autem & quomodo Supremus aliquis Senatus vel Capitulum generale obligetur legibus suis vel antecessorum, videri potest *Lugo* in Resp. Mor. l. 6. d. 20.

676 Q. 105. *An pueri ante septennium completum tenentur legibus Ecclesiæ.* R. *Busenbaum* & alii n. 674. relati dicunt obligari legibus iis, quarum materia eorum ætati est conveniens, hinc *Esco* de poenit. d. 7. n. 42. docet tales pueros obligari ad Confessionem annuam, cum enim sint capaces præcepti non requirentis certos annos, si plenum usum rationis habeant, lex possidet contra eos, & hæc Sententia saltem suadenda est in praxi, cui etiam videtur assentiri *Castrop.* tr. 23. p. 20. Et contra *Diana* p. 10. t. 12. R. 37. 10. *Sanch. Burgh* cent. 2. cas. 24., ipsemet *Castrop.* tr. 3. d. I. p. 24. §. 2. *Ills.* n. 18. dicunt non teneri, quamvis plenum rationis usum habeant, quia leges Ecclesiasticæ in obligando procedunt humano modo, ideoque neminem obligant, nisi habentem usum rationis, quem non præsumunt, nisi post completum septennium, leges enim positivæ attendunt ad ea, quæ communiter contingunt, L.

Nam ad ea, ff. de Legibus, atqui communiter non contingit usus rationis ante septennium completum, ergo. Utraque sententia est satis probabilis: vide dicenda l. 3. p. 1. n. 615. & p. 2. n. 1267. Item vide *Delbene* de Imm. Eccles. c. 13. d. 1. & seqq.

Q. 106. An pueri ante pubertatem etiam censuras incurrant. R. Incurrunt aliquas, non omnes, uti dicitur l. 7. c. 1. ad dub. 3.

Q. 107. Quomodo peccent Clerici non observantes legem civilem. R. Clericos directè & per se obligari potestate directivâ legis civilis, docet cum aliis, quos citat, *Castrop.* tr. 3. d. 1. p. 24. §. 6. n. 6., hinc consentit cum eis etiam *Diana* p. 6. tr. 8. R. 4. in fine, Clericos peccare mortaliter, si eis non pareant, quia sunt cives & pars præcipua civilis Reip., ad quam totam diriguntur leges: & hæc sententiam dicit esse valde probabilem *Burgh.* cent. 2. cas. 53. E. contrâ *Suar. Vasq. Az. Fill. Bonac. Tann. Laym. Barbof. Busemb.* suprâ cum eodem *Burgh.* & *Delbene* de Imm. Eccles. c. 8. d. 2. etiam probabiliter dicunt non obligari directè, cum sæcularis in Clericos non habeat jurisdictionem, uti ostendetur l. 4. n. 1381. & 1410. Itaque tenebuntur tantum indirectè, ex vi legis naturalis dictantis partem unam civitatis debere se conformare cæteris, in illis, quæ bonum commune concernunt, - ad quam conformitatem statuendam Ecclesia leges civiles non improbat, uti pluribus deducit *Delbene* c. 9. d. 2. Hinc infert *Burgh.* cum *Salas, Cassensi, Bonac.* d. 1. q. 1. p. 6. n. 53. *Delbene* n. 12. & aliis, Clericos probabiliter peccare tantum venialiter, si agant contra ejusmodi legem civilem, quia difformitas illa partis à toto non videtur gravis, per se loquendo, secluso scandalo & gravi damno Reip. Quòd si ejusmodi transgressioni imposita sit pœna, v. g. si fruges efferantur

è patria, ut eripiantur à fisco, communis sententia est huic pœnæ non subjacere Clericum, neque res ipsius, quæ gaudent privilegio personæ, cum Clerici non teneantur ullâ vi coactivâ legum civilium, uti rectè *Dalb.* suprâ. *Ad argum.* oppositum, R. Esse quidem cives, sed exemptos à potestate civili. Vide *Illf.* t. 1. d. 2. à n. 28., ubi, etiam non improbabili- ter, docet legem civilem per potestatem Ecclesiasti- cam approbari & imponi Clericis, adeoque posse gra- viter obligare.

679 Q. 108. *An peccent Superiores Laici, im- ponentes varias leges circa Clericos.* R. Non peccant, si leges sint justæ, & ab Ecclesia comprobentur, quod necessarium esse, decernitur *Cap. Ecclesia S. Mariae*, De Constit., etiam si ferantur in favorem Ecclesiæ, uti notat *Carden.* in l. crisi d. 61. n. 183. Probat au- tem ex jure *Less.* in auct. V. *Bona Ecclesia*, cas. 3., quod statutum, quo Ecclesiæ & pia loca redduntur inhabilia ad acquirendas possessiones & immobilia bona, sint contra libertatem Ecclesiasticam, eosque, qui condunt talia statuta vel ea exequuntur, esse ex- communicatos: *Pirh.* l. 1. tit. 2. à n. 90. & *Diana* p. 6. tr. 3. R. 6. fusè probant ejusmodi statuta non tantùm esse illicita, sed etiam prorsus irrita. Addit *Lessius* cas. 4. & fusè probat constitutionem illam esse graviter illicitam, quâ statuitur, ut illis, qui volunt ingredi religionem, vel jam ingressi sunt, non liceat bona sua vel portionem obventuram da- re pauperibus, vel conferre in religionem, putatque auctores talis constitutionis non evadere excommu- nicationem ipso facto incurrendam & latam ab *Ho- norio III.* *Cap.*, *Noverit*, de Sent. Excom., quæ confirmata est à *Trident.* Ses. 25. c. 20. Ibidem cas. 5. docet *Less.*, sæculari auctoritate statui non posse, 1. Ne religiones certum numerum personarum non

exce-

excedant. 2. Ne excedant certam quantitatem reddituum. 3. Ne ingredientes vel alii laici conferant plura bona mobilia religiosis, quàm ad constitutam taxam necessaria sunt : atque hæc omnia probat fusè, explicatis omnibus textibus Juris, qui dictis videntur esse contrarii. Vide *Delbene* de Imm. Eccl. toto c. 8. & *Arcdek.* p. 3 t. I. de opin. prob. q. 25. in fine. Item dicenda l. 4. à n. 1382. & 1389. Quid autem liceat Judicibus Sæcularibus contra Ecclesiasticos dicetur ibid. à n. 1381.

Q. 109. *An lex possit favere alicui non subdito, vel ei, qui eam non recepit, v. g. si lex civilis statuat, ut bonâ fide possidens aliquid per duos annos, præscribat titulum, an Ecclesiasticus non subjectus legi civili possit gaudere illo privilegio, & præscribere contra laicum : Similiter si Trident. alicubi non sit receptum, an nihilominus possint incolæ talis loci gaudere privilegiis seu favoribus Tridentini. R.* 680

§. I. Primum negat *Caram.*, quia legibus non debent judicari, qui non sunt eis subjecti : è contrà affirmat *Carden.* in 1. crisi d. 61. c. 14., nam v. g. Rex Hispaniæ potest condere legem, ut non liceat merces efferre, nisi in Galliam, hæc lex favet Gallis ipsi non subjectis, ergo. Itaque quamvis lex non possit favere non subdito, directè afferendo illi aliquam obligationem, vel etiam tollendo obligationem per aliquam dispensationem, eò quòd obligatio non possit imponi nisi subdito, & sublatio obligationis, quæ per dispensationem fit, non fiat nisi respectu subditi, potest tamen lex simpliciter favere etiam non subdito legi, sic enim potest ferri lex in Hispania, ut nemini præterquam Gallo liceat in regnum venire, quæ lex favebit solis Gallis, gravabit reliquos. Id maximè valet de Ecclesiasticis alicujus Communitatis legibus subjectæ, nam sunt pars istius

Com-

Communitatis, & tenentur saltem vi directivâ legum in ea vigentium, ergo similiter, & magis, gaudere debent favoribus.

681 §. II. Putat *Zipæus* Episcopos gaudere posse legibus favorabilibus *Tridentini* quoad absolutiones & dispensationes in casibus Papalibus, etiam in iis locis, in quibus *Tridentinum* non est receptum; idque *Duvallius* dicit praticari ab Episcopis alia: è contrâ *Sanch.* & *Barbosa* negant id posse fieri, citantes pro se Declarationem S. Congregationis, & *Ratio* potest esse, quia mens Ecclesiæ est, ut qui habet favores, portet æqualiter onera, cum favores sæpe indulgeantur, ut leviora sint onera.

An infideles teneantur legibus Ecclesiæ, dicitur l. 2. à n. 77. ; quam autem potestatem habeant Episcopi respectu Regularium exemptorum, videri potest apud *Delbene* de Imm. Eccles. c. 14.

682

DUBIUM II.

An Peregrini teneantur legibus sui domicilii, dum ab eo absunt.

“ Suppono I. Præceptum aliud esse Locale, quod scilicet certo tantum loco, urbe v. g. vel Parochiâ obligat: aliud Universale, seu juris communis; quod totam ferè Ecclesiam obligat.

“ Suppono II. Peregrinos propriè dici eos, qui aliquò veniunt, animo non manendi, sed tantum subsistendi ad aliquot dies, vel summum per minorem anni partem, ut mercatores, viatores: non autem studiosi, neque ancillæ, quæ veniunt ad serviendum.

“ R. Non obligari. Ita *Navar. Sanch. Less. lib. 4. cap. 3. d. 8.* Ratio, quia præcepta localia per se & directè respici-

respiciunt territorium, eique sunt affixa, atque
 adeo non obligant nisi existentes intra illud: Lex
 enim ita fertur: v.g. Festum illud tali loco celebre
 tur: ideoque hinc valet illud: *Si fueris Romæ, &c.*
 Addit *Laym. c. 11.* præceptum locale expirare
 etiam intra proprium territorium in loco exem
 pto, quod is æquiparetur loco sito extra territo
 rium. *Ex quibus resolves hos Casus,*

I. Si Episcopus sub pœna excommunicationis
 vetet lusum aleæ, non obligantur Clerici ludentes
 in loco exempto à jurisdictione Episcopi. *Bonac.*
p. 6. Lay c. 11 num. 5.

II. Si quis die jejuniæ aut festo sit in loco alio,
 non sui territorii, aut exempto, ubi tunc non est je
 junium aut festum, potest ibi comedere, exercere
 servilia. *Lay Bon.*

III. Id etiam habet locum in præceptis juris
 communis, si in loco isto sint usu abrogata, vel non
 recepta, vel habeatur privilegium: Quare potes
 v.g. Mediolani primis quatuor diebus Quadrage
 simæ vesci carnibus, cum id ibi liceat. Item in Bel
 gio, sabbathis intra Nativitatem & Purificationem,
 vesci carnibus: item in loco, ubi Tridentinum
 non est receptum, validè, (etsi non licitè) inire ma
 trimonium clandestinum. *Suar. Sanb. l. 1. c. 12.*
Less. &c.

IV. Potest quis discedens manè ex oppido, ubi
 non est jejunium, vesci carnibus, etsi meridie redi
 turus sit domum, ubi est jejunium; nec tunc, ubi
 domum venerit, tenebitur ad servandum jejunium
 istâ die, cum illud jam violaverit, ideoque servare
 non possit: tenebitur tamen domi ad abstinentiam
 à carnibus, cum illa adhuc possit ibi servari, eò
 quod sit dividua. *Vide Sanb. l. c. Less c. 12. d. 8.*

V. Si quis abiturus est loco, ubi est jejunium,
 sciatque

“ sciatque se certò perventurum vesperi ad locum,
 “ ubi non sit ieiunium, tunc etsi non possit ibi vesci
 “ carnibus, unde abit (cùm ista abstinentia sit divi-
 “ dua) potest tamen ibi manè jentare, & meridie
 “ prandere, ut contra quosdam docet. *Less. & Sanb.*
 “ suprà.

684.

“ VI. Probabile etiam est, & in conscientia secu-
 “ rum, quod docet *Sanb. l. 3. de mati. d. 18. & 1.*
 “ *mor. c. 12.* contra *Navar. Suar.* Peregrinos, ante-
 “ quam excedunt proprio territorio, non teneri im-
 “ plere præcepta, quæ eos ibi deprehendunt, v. g.
 “ non teneri eum manè audire sacrum die festo, qui
 “ ante prandium venturus sit aliò, ubi non sit fe-
 “ stum: quia si mansisset suo loco, ubi præceptum
 “ obligabat, poterat differre ad id tempus: quando
 “ autem pervenit ad alium locum, desinit obligari.
 “ Nec obstat, quòd prævidens impedimentum te-
 “ neatur prævenire, quia id tunc tantùm verum est,
 “ quando manente vi præcepti quis est impedi-
 “ dus; hic autem ab obligatione præcepti absolvi-
 “ tur. Contraria tamen sententia, tanquam magis
 “ pia, suaderi potest; nisi quid obstat. *Sanb. suprà.*

A D D E N D A.

683 Q. 110. *An teneatur servare legem, qui ideo
 tantùm cogitat exire è suo territorio, ut se
 à lege eximat. R.* Per se loquendo, non teneri, do-
 cent *Sanb. Suar. Bonac. Delbene c. 12. dub. 1. s. 1.*
 & alii septendecim cum *Ill. t. 1. d. 2. n. 23. & Pasq.*
de Sacrif. q. 1297. Item alii plures apud *vindicem*
Tabernæ ad prop. 2., contra Salas, Sayr. Ledes. &
 alios quinque: Rationem dant, quia licet tum agat
 quasi in fraudem legis, tamen fraus ei non patrocini-
 natur, (quòd tantùm improbant *Cap. Sedes, &*
Cap.

Cap. ex tenore, de Rescriptis) sed conditio loci, ad quem jus habet accedendi, lex enim non obligat, ut quis non exeat è suo territorio, sed tantum obligat, ut existens in territorio eam observet, sicuti non obligat, ut non petam dispensationem, sed ut observem, quamdiu dispensationem non habeo, Et nullus videtur dolo facere, qui suo jure utitur, Reg. 55. ff. de Reg. Juris. Intelligunt tamen, per se loquendo, nam si quis è suo territorio, ubi *Trident.* est receptum, ad aliud ubi receptum non est, eo animo iret, ut hic contraheret matrimonium clandestinum, tumque eo contracto in patriam rediret, matrimonium tale esset invalidum, uti dicitur l. 6. tr. 6. c. 3. ad dub. 2. Vide dicenda l. 3. p. 2. d. 1336.

Q. 111. An peregrinus, antequam exeat è suo territorio, teneatur audire Missam in festo speciali sui territorii. R. Affirmant 18. Auctores apud *Pasq.* de Sacrif. q. 1296. E contra *Busenb.* & alii 11. apud eundem *Pasq.* absolutè negant: Alii sic distinguunt, 1. Si antequam exeat, nullum fiat Sacrum in proprio territorio, non tenetur expectare, sed potest exire & non audire Sacrum: 2. Si, antequam exeat, fiat Sacrum tantum unum, tenebitur hoc audire, quia eo die in isto loco obligatur ad Sacrum, ergo cum præter hoc nullum aliud futurum sit, ad hoc obligatur. 3. Si, antequam exeat, fiat Sacrum, & postea etiam aliud fiat, postquam exiverit, non tenebitur audire, quia si mansisset, potuisset illud ultimum Sacrum expectare, ergo cum ante tempus illius sit deobligandus, eò quòd futurus sit in alio territorio, in quo non est obligatio, etiam non tenebitur prævenire, sicuti si sim hora 8. in meo territorio, & prævideam me horâ 11. per dispensationem deobligandum, non teneor prævenire, ita *Sanch. Less. Salas, Castrop. Bonac. Henriq. Prapof. Amic. Reiffenst. Delbene, Moya r.* 6. d.

6. d. 5. q. 1. n. 19. *Illf.* n. 62. aliique multi; *Gob.* 1. 5. n. 61. putat utrumque probabile. Videri possunt *vind. Gob.* p. 2. prop. 6.

685

DUBIUM III.

An Peregrini, & Vagi teneantur præceptis locorum in quibus morantur.

R Esp. Regulariter non tenentur præceptis specialibus illorum locorum. Ita *Lay Sanch. Azor, Kõning, Less. Reginal. Fill* contra *Navar. Suar. Sa, &c.* (& quoad vagos, etiam contra *Bon. & Sanch.*) Ratio est, quia non potest dari ulla ratio hujus obligationis, cum illi non sint subditi vel locis, vel Superioribus, quorum tales leges fuerunt, ideoque extra eorum jurisdictionem: Nec obstat, I. eos nullis partialium locorum statutis, sed solo jure communi teneri: quia id non est absurdum. Nec 2. quod vagi ob delicta admitta, puniri possint, hoc enim consuetudo recepit, ne scelera maneant impunita.

Dixi I., *regulariter*: quia tenentur quibusdam legibus, maximè quarum violatio cederet in damnum & injuriam illius loci, in quo morantur: ut etiam iis, quæ sunt de contractibus celebrandis.

Vnde resolves hos Casus,

I. Tales non tenentur audire Missam, & possunt opera servilia exercere die istic festo; non tenentur jejunare, nec abstinere à carnibus, quando istic est jejunium, & domi suæ non est. Intellige utrumque secluso scandalo, propter quod Episcopus loci punire posset. *Lay. l. 1. t. 4 c. 12. n. 4.*

II. Peregrinis non licet frumenta evehere, vel vendere, supra pretium ibi statutum, noctu arma ferre.

ferre, &c. si talia ibi prohibita sint. *Panormit. Re-*
gin. Sanch. n. 36.

Dixi 2. *præceptis specialibus*: quia si domi-
tuz consuetudine derogatum sit alicui præcepto
juris communis, & aliò venias, ubi illud viget, eo-
dem obligaberis. Ratio est, quia lex juris commu-
nis est universalis, & obligat omnes, sine ordine ad
locum. *Laym. n. 2. Unde resolvitur hic Casus.*

Belga aliquis veniens Coloniam, v. g. tenetur
illic sabbatis inter Nativitatem Christi & purifi-
cationem abstinere à carnibus, quia privile-
gium ejus comedendi tunc carnes, non est perso-
nale, sed locale: ideoque expirat extra locum.
Laym. n. 3.

A D D E N D A.

Q 112. *Quid dicendum sit in casu, quo est spe-*
cialiale præceptum, & in loco, è quo exit, &
in loco, ad quem venit. v. g. si Titius exeat ex loco,
ubi est speciale jejunium, & veniat ad locum, ubi
est aliud speciale jejunium; item, si exeat è paro-
chia sua, in qua est speciale festum S. Fabiani patro-
ni Ecclesiæ, & veniat in aliam parochiam, ubi est
speciale festum S. Sebastiani patroni hujus Ecclesiæ,
an teneatur jejunare vel audire Sacrum. *R.* Plures
cum *Castrop. tr. 3, d. I. p. 24. §. 3. & 5.* dicunt teneri,
sed *Io. Sanch. Tambur. in Decal. l. 4. c. 1. §. 2. n. 13.*
& *Burgh. cent. I. cas. 16.* probabiliter negant, quia
in primis non tenetur ratione specialis præcepti in
suo territorio, ex quo exit, uti dictum est dub. præ-
ced. Deinde nec tenetur ratione specialis præcepti in
altero territorio, ad quod venit, quia non est sub-
ditus jurisdictioni horum Superiorum, ergo neutro
præcepto tenetur, & consequenter, si ablit scanda-
lum, poterit non jejunare nec audire Missam sed in-
dalgere

dulgere Servilibus. *Nec refert*, quòd fortè vesperi sit rediturus ad suum domicilium, *nam* ad rem non facit, sive diu sive parum emanat, quia absentia à loco proprio eum à lege eximebat, quamdiu per diem aberat, attamen reversus ad domicilium suum non poterit carnes comedere, si in hoc suo loco erat jejunium, imò nec plenè cœnare, si jam ante per diem non sumpserat duplicem refectioem, quia jam adhuc posset fervari jejunium, ad quod in suo loco existens obligaretur. *Videri potest Illf. t. I. d. 2. n. 24.*

687

DUBIUM IV.

An Peregrini teneantur præceptis juris communis, si non sint in usu in loco, ubi morantur.

“**R** Esp. Non teneri. Ratio est, quia tunc valet
 “privilegium locale, quo frui possunt omnes
 “qui in loco morantur. *Sanch. i. mor. cap. 12. Suar.*
 “*Laym. & c. Unde resolvuntur sequentes Casus,*
 “I. Si Germanus per Hispaniam transeat, potest
 “sabbatis vesci intestinis animalium. Idem si per
 “Belgium, aut Mediolanum iter habeat, potest inter
 “Nativitatem Christi & Purificationem, in Belgio
 “sabbatis, Mediolani verò quatuor primis diebus
 “Quadragesimæ carnibus vesci. *Sanch. Suar. Bon.*
 “*p. 6. n. 61.*
 “II. Si quis ex Dicecesi Catholica, v. g. Hildesio,
 “ubi vetus Calendarium adhuc est in usu veniat in
 “aliam, ubi novum est receptum, v. g. Monaste-
 “rium, potest, si ibi Quadragesima præteriit, carni-
 “bus vesci, ut docet *Sanch. l. c. Salas nu. 69. Bonac.*
 “*nu. 64. Less. l. 4. c. 2. d. 8.* qui tamen contrariam sen-
 “tentiam suadet in praxi, licet hæc tuta sit, ut etiam
 “docet *Lay.*

Ms. 1700
 acceptarent
 ibidem Car.
 lendarium
 novu

Addidi

Addidi *ex Diœcesi Catholica*: quia si Catholici veniat in terras hæreticorum, ubi alii Catholici non sunt, tenetur ibi servare novum Calendarium, ad vitandum scandalum, & contemptum Ecclesiæ Catholicæ. *Vid. Ley. l. 1. t. 4. cap. 11. num. 8.*

A D D E N D A.

Q. 113. *In quo convenient Auctores circa obligationem vagi vel peregrini.* **R.** Quæ hætenus attulimus, ferè sunt controversa & in utramque partem probabilia, sed sequentia communiter tenentur ab omnibus.

§. I. Si vagus vel peregrinus acquirat domicilium in aliquo loco, tum statim tenetur præceptis illius loci, quia fit ibi subditus: tum autem acquirit domicilium, si ibi habitare incipiat cum intentione ibidem perpetuò permanendi.

§. II. Similiter tenetur, si acquirat quasi domicilium, tum enim fit subditus & potest recipere omnia Sacramenta præter Ordines: acquirit autem quasi domicilium, si habitare incipiat cum intentione ibi manendi saltem per majorem anni partem, uti faciunt studiosi, servi, ancillæ.

§. III. Etiam tenentur legibus, quæ sunt de contractibus; item quæ sunt specialiter ad cavendum damnum aut injuriam loci, ad quem veniunt: denique tenentur legibus juris communis, eo modo, quo notat *Busenb.* Potestque videri etiam *Gob.* in *Exp. tr. 5. n. 92. & 101.*

An & quomodo ille, qui è loco, ubi est novum calendarium, exit ad locum, ubi est vetus, teneatur jejunare, addentur plura l. 3. p. 2. à n. 1271., An autem aliquis in 4. temporibus v. g. vernis hic ordinatus in diaconum, possit decem diebus post, secundum

Calendarium vetus ordinari presbyter alibi, dicitur
l. 6. quando de Sacram. Ordinis. Denique de obli-
gationibus advenarum, peregrinorum & vagorum,
optimè habet *Delbene* de *Immun. Eccles.* toto cap.
11. & 12.

690

C A P U T III.

De modo, quo observanda sunt Præcepta.

D U B I U M I.

An debeant impleri ex Charitate.

“**R** Esp. Possunt impleri sine charitate, nisi hanc in
“substantia includant; ut v. g. Præceptum di-
“lectionis Dei. Ratio, quia tantum præcipitur, sub-
“stantia actus inclusi in præcepto, v. g. ut honore-
“tur parens, non autem finis, aut modus præcepti, ut
“docet *S. Thom.* 1. 2. q. 100. a. 10. Interim certum est,
“requiri charitatem in operante, ut impletio præ-
“cepti sit meritoria, juxta illud, 1. *Corinth.* 13. *Si*
“*linguis hominum loquar. S. Tho. Suar. Sanch. Unde*
“*resolvuntur sequentes Casus,*

“I. Si quis jejuret, vel interfuit Sacro, ob vanam
“gloriam, vel etiam ut furetur, potest nihilominus
“implere præceptum, etiam per actum ex circum-
“stantiis peccaminosum; quia implet substantiam il-
“lius præcepti, licet peccet contra aliud, cui finis ille
“malus opponitur, ut docet *Sanch.* 1. *mor.* c. 14.
“*Laym.* l. 1. t. 4. c. 4. n. 6. *Lugo dis.* 22. s. 2. n. 23.

“II. Simili ratione impletur votum, juramen-
“tum Deo factum, poenitentia Sacramentalis, licet
“actus ipse sit peccatum. *Iidem* ll. cc.

A D D E N D A.

691 **Q.** 114. *Quid tenuerint aliqui circa necessita-
tem charitatis pro implendis præceptis, &
quomodo*